ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
Avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/21/3476

Vaideotsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Kadri Levand
Otsuse tegemise aeg ja koht	10.01.2022, Tallinnas
Vaide esitamise aeg	21.10.2021
Vaide esitaja	MTÜ Roheline Kogukond roheline@kogukond.net

RESOLUTSIOON
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel otsustame:
1) jätta vaie rahuldamata;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda 30 päeva jooksul teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD
25.06.2021 esitas teabenõudja teabenõude mille üheks osaks oli küsimus:
Lisaks eelmine kord väljastatud alusandmetele palume lisada proovitüki koordinaadile juurde informatsioon, kas tegemist on "Riigmetskonnaga" või "Teiste Valdajatega". Palume väljastada see informatsioon andmetele alates aastast 1999.

9.07.2021 vastas meile teabevaldaja:
Omandivormi kood ei kuulu alusandmete alla, need tehakse päringuga maakatastrist ja kinnisturaamatust.

09.07.2021 esitas teabevaldaja teabenõudjale vastuse:
Ma olen üsna kindel, et päringu info salvestatakse ka Teie andmebaasi. Ma jään ka selles küsimuses eriarvamusele, et tegemist ei ole alusandmetega. Seaduse mõistes on tegemist oluliste keskkonnaandmetega, mille väljastamise kohtustus Keskkonnaagentuuril on olemas. Selle info avaldamine ei kahjusta ühegi osapoole huve ja võimaldab tagada andmete parema kontrollitavuse.

21.10.2021 esitas teabenõudja vaide inspektsioonile.

Täpsustuseks selgitame, et samal ajal oli teabevaldaja osas menetluses kaks sarnast vaiet:
Vaide nr 2.1.-3/21/3219 taotlus (Õhtuleht Kirjastus AS) :
1) SMI alusandmed sellisel kujul, et osaproovitükkide kohta oleks eraldi veerus kirjas ka tagavara.

2) kas proovitükk asub range kaitsega looduskaitsealal/ piiratud kaitse looduskaitsealal või ilma piiranguteta majandataval alal (kaitsekategooriad)

Vaide nr 2.1.-3/21/3476 taotlus (MTÜ Roheline Kogukond):
Lisaks eelmine kord väljastatud alusandmetele palume lisada proovitüki koordinaadile juurde informatsioon, kas tegemist on "Riigimetskonnaga" või "Teiste Valdajatega". Palume väljastada see informatsioon andmetele alates aastast 1999." (omandikategooriad)

28.10.2021 esitas teabevaldaja inspektsioonile oma vastuse, mis puudutas Õhtuleht Kirjastus AS vaiet, aga on käsitletav sama seisukohana ka käesolevas vaides. Samal ajal lepiti kokku kohtumine andmebaasi üle vaatamiseks. Lisaks toimus teabevaldajal mõlema teabenõudjaga vestlus ja arutelu kas ja mil määral saab teabevaldaja soovitud teavet siiski anda.

01.12.2021 toimus teabevaldaja juures kohapeal SMI andmebaasi vaatlus ja teabevaldaja esitas ka kohapeal täiendava selgituse, et teabenõudjaga on kokku lepitud, et talle saadetakse hiljemalt 2021.a lõpuks vastus soovitud teabega.

04.01.2022 andis teabevaldaja inspektsioonile teada, et edastas 31.12.2021 teabenõudjale vastuse küsitud lisaandmetega.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED
Keskkonnaagentuur kasutab informatsiooni omandivormi kohta Eesti metsa näitajate raporteerimisel. Nende andmete mitte avalikustamine muudab Keskkonnaameti poolt raporteeritud näitajad avalikkusele kontrollimatuks.

Vastavalt Arhusi konventsioonile ja Eesti seadustele peab keskkonnainfo olema avalik. MTÜ Roheline Kogukond on seisukohal, et ka SMI-s kasutatav omandivorm on oluline osa keskkonnainformatsioonist, mis võimaldab avalikkusel saada olulist teavet keskkonna ja metsa majandamise praktikate kohta nii riigi kui erasektoris.

Statistilise metsainventuuri alusandmed on keskkonnateave. Keskkonnateabele juurde pääsemise õigus on eriliselt kaitstud nii riigisiseste õigusaktidega (keskkonnaseadustiku üldosa seadus), Euroopa Liidu õigusega (keskkonnainfo direktiiv) kui ka Eesti jaoks siduva välislepinguga (Aarhusi konventsioon). Keskkonnainfo avalikustamine on Aarhusi konventsiooni artikli 4 lõike 4, keskkonnainfo direktiivi 16. põhjenduse ja artikli 4 lõike 2 kohaselt üldreegel ning ka keskkonnainfo direktiivis toodud aluseid teabe avalikustamisest keeldumisest tuleb tõlgendada kitsendavalt (Euroopa Kohtu otsus nr C 442/14 p 56 ja seal viidatud lahendid). Seda enam ei tohi piirata juurdepääsu keskkonnateabele olukorras, kus juurdepääsu piiramiseks alust ei olegi.

16. augustil toimus allakirjutanu ja Keskkonnaagentuuri kohtumine Keskkonnaagentuuri ruumides, kus puudutasime muuhulgas ka püsiproovitükkide omandivormi andmete teemat. Kohtumisel lubasid Keskkonnaagentuuri esindajad jagada selle informatsiooni pärast Tiiu Timmuski puhkuselt naasmist (pärast 1.septembrit). Kuna informatsiooni Keskkonnaagentuurilt ei tulnud pöördusin taas koosolekul osalenud Keskkonnaagentuuri töötajate poole 5.oktoobril, kus küsisin muuhulgas:
"4. Kohtumisel Keskkonnaagentuuris lubas Keskkonnaagentuuri asedirektor, et ma saan oma käsutusse ka info proovitükkide omandivormi kohta. Seda sai eelnevalt ka ametliku päringuga küsitud, aga siiani on vastus eitav - kohtumisel mulle lubati seda infot, kui Tiiu Timusk puhkuselt tagasi jõuab. Pole tänaseni jõudnud seda eraldi üle küsida. Kas täna oleks võimalik seda infot mulle jagada? Lisaks oleks huvitatud ka infost, millised proovitükid asuvad kaitstavas metsas."

11.oktoobiril sain Keskkonnaagentuuri töötajalt Enn Pärdilt vastuse:

"Neid andmeid saaks anda Tiiu Timmusk, kuid võib arvata, et seoses kohtuasjaga neid ei anta."

TEABEVALDAJA SELETUS

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt avaliku teabe seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks või taaskasutamiseks. Teabenõudega saab küsida asutuses olemasolevaid dokumente, mis on saadud või loodud avalikke ülesandeid täites. Juhul, kui teabenõude täitmiseks tuleb teavet täiendavalt koguda ja analüüsida ning selle alusel on vaja uus teave dokumenteerida, siis on see pöördumine selgitustaotlus, millele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduses (MSVS) ettenähtud korras. MSVS § 2 lõike 2 punkti 1 kohaselt on selgitustaotlus isiku pöördumine, milles isik taotleb adressaadilt teavet, mis eeldab adressaadi käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist. Seega selgitustaotlusega on tegemist olukorras, kus vastamiseks luuakse uus dokument.

Teabenõudena ei tohi käsitleda pöördumisi, mis on tegelikult selgitustaotlused ning millele vastamine eeldab tunduvalt enamat teabe analüüsi ja sünteesimist ning uue teabe kogumist. AvTS-st tulenevalt saab teabenõude esitada dokumendi suhtes, mis on asutuses juba valmiskujul olemas ning mida ei pea eraldi koostama hakkama. Haldusorgan ei tohi lähtuda üksnes e-kirjale pandud pealkirjast.

01.12.2021 kohtumisel antud lisaselgitused:

Lisame väljaantavatele andmetele viimase 5 aasta kohta omandivormid ja kaitsekategooriad (saadame välja 2021. aasta lõpuks). Omandivormid on olemas, aga kaitsekategooriate päring tuleb uuendada. Omandivormi päring tehakse kinnistusraamatust. Kaitsetingimuste päring tehakse EELIS-e kaardikihtidelt. Seni oleme vaietes toodud päringute tarbeks spetsiaalselt loonud vastavad skriptid.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED

AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mistahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on loodud või saadud avalikke ülesandeid täites.

Esmalt selgitame, et kohapealsel andmebaasi vaatlemisel andis teabevaldaja teada, et SMI andmebaas ei sisalda küsitud teavet ehk omandivorme, seega ei ole tegemist olemasolevate andmete välja võtmisega ehk olemasoleva teabe väljastamisega. Täpsustame, et küsida saab vaid olemasolevaid andmeid, sh ei saa teabenõudega nõuda juba muudetud/üle kirjutatud andmete osas taastamist või tulemuste tagasi arvutamist. Nt juba vananenud kaitsekategooriate andmete taastamist. Teabevaldaja selgituste kohaselt on kaitsekategooriate andmed aja jooksul pidevalt muutunud, aga teabenõudja on soovinud saada infot alates aastast 1999. Sellega leiame, et kui teabevaldajal ei ole olemas võimalust võtta välja lihtsa päringuga muutunud andmete ajaloo ülevaadet, siis saab nõuda vaid kehtivaid andmeid.

Teabevaldaja selgitas lisaks, et teabenõudja pöördumise saab täita vaid selliselt, kui teha esmalt kaitsetingimuste päring EELIS-e kaardikihtidelt ning lisada see siis SMI andmebaasi, kirjutada vastav skript, et see sealt omakorda uuesti soovitud kujul välja võtta.

AvTS § 23 lg 2 punkt 5 sätestab, et kui teabenõudele vastamiseks tuleb teavet täiendavalt süstematiseerida või analüüsida, siis loetakse selline teabenõue selgitustaotluseks ja sellele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotlustele vastamise seaduses sätestatud korras, st 30 päeva jooksul. Selgitustaotlustele ja märgukirjadele vastamine on osa hea halduse tava täitmisest, mille üle valvab Õiguskantsler. Antud juhul on teabevaldaja seisukohal, et tegemist oli selgitustaotlusega, ja vaide esitaja on esitanud inspektsioonile vaide, mis näitab, et ta leiab, et tegemist on teabenõudega.

Nõustume antud juhul teabevaldaja selgitusega, et tegemist oli selgitustaotlusega, kuna soovitud andmed ei asunud SMI andmebaasis ja need tuli selleks sinna lisada, et saaks teha teabenõudjale soovitud kujul vastust. Praegusel juhul jääb vaie rahuldamata aga eelkõige põhjusel, et teabenõudja on oma soovitud teabe siiski saanud. Küll aga leiame lähtuvalt sisust, et tegemist ei olnud teabenõude, vaid selgitustaotlusega.

Teabevaldaja on toonud välja, et sellise päringu teostamiseks pidid nad kirjutama teabenõudja teabenõude täitmiseks eraldi skripti, kuna neil endal ei ole sellises andmekoosseisus teavet olemas. Antud juhul leiame, et teabevaldaja kasutab sellist andmebaasi, millest andmete välja võtmiseks on neil endal tavapärane praktika selleks vastavate skriptide kirjutamine. See tähendab, et selline oskus on olemas ja seda kasutatakse tavapäraselt, mistõttu tuleks asuda seisukohale, et olemasolevate andmete väljavõtmiseks skripti kirjutamise vajadus ei ole piisavaks põhjuseks, miks lugeda pöördumist selgitustaotlusena. Seega tähendab aga skripti kasutamist või sisse ehitatud päringuvõimaluse kasutamist juba olemasolevate andmete väljastamiseks. Küll aga võib skripti kirjutamise vajadus olla oluliseks põhjuseks miks pikendada teabenõude täitmise tähtaega.

Antud juhul andis teabevaldaja teada, et taotluse täitmiseks on neil vaja teha eelnevalt teine päring EELIS-e kaardikihtidelt ja täiendada statistilise metsainventuuri algandmeteid sh lisada sinna omandivormid. Seega kui teabenõude täitmine toob kaasa esmalt andmete andmebaasi lisamine ja alles siis tervikliku kogumina väljavõtmise, on tegemist selgitustaotlusega.

Lisaks täpsustame edaspidiseks, et vaide peab esitama tähtaegselt, kuna muidu võib jätta vaide menetlusse võtmata. Haldusmenetluse seaduse § 75 alusel tuleb vaie haldusaktile või toimingule esitada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal isik vaidlustatavast haldusaktist või toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama. Vaidlustustähtaeg 30 päeva algab seega hetkest kui on täitunud teabenõudele vastamise tähtaeg ehk 5 tööpäeva.

Lähtudes eeltoodust jätame vaide rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kadri Levand
jurist
peadirektori volitusel